

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 124/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovéj a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Antal, PhD., s. r. o., Hlavná 13, Trnava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Antal, PhD., proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 102/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 102/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Trnava **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **663,57 eur**, ktorú **j e p o v i n n ý** Okresný súd Trnava zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 124/2023-12 z 15. marca 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 2 T 102/2013. Sťažovateľ žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznať mu finančné zadostučinenie 14 000 eur a náhradu trov konania v sume.

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom je obžalovaný pre zločin lúpeže. Obžaloba bola okresnému súdu doručená ešte 30. júna 2010. V tomto konaní bolo vykonaných vyše 50 hlavných pojednávaní a dvakrát vyhlásený aj rozsudok, ale konanie nie je ani po takmer 13 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené.

3. Sťažovateľ považuje za absolútne neprípustné, aby trestné konanie trvalo tak dlho. Tvrdí, že je nevinný, a je presvedčený, že za tento trestný čin napokon odsúdený nebude. Avšak tento stav bez akýchkoľvek pochybností značne negatívnym spôsobom dlhodobo ovplyvňuje jeho psychiku a sťažuje mu život. Právna neistota, v ktorej sa nachádza, trvá markantnú časť jeho dospelého života a má na neho deštruktívne účinky. Opakovane bol v priebehu konania tiež vzatý do väzby, ale po podanej sťažnosti bol z väzby aj prepustený, keďže Krajský súd v Trnave uznal, že táto väzba bola nezákonná (rozhodnutie č. k. 3 Tpo 26/2019 z 21. mája 2019).

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania a poukázal na to, že vykonával a aj vykonáva jednotlivé procesné úkony v súlade s procesnými predpismi a v primeraných lehotách, a to hneď po podaní obžaloby. Podľa jeho názoru nemožno konštatovať, že doba na rozhodnutie v predmetnej veci je neprimeraná, poukazujúc na množstvo dosiaľ nariadených a vykonaných hlavných pojednávaní a už dvakrát vyhlásený rozsudok. Argumentoval, že od podania obžaloby došlo už trikrát k zmene zloženia senátu a zároveň ide o skutkovo a právne zložitú vec, ktorá si vyžadovala výsluch viacerých obžalovaných, ako aj výsluch väčšieho množstva svedkov. Okresný súd tiež uviedol, že po uplynutí celkovej lehoty väzby u obžalovaných nebolo možné plynule a urýchlene pokračovať v konaní, a to pre opakovanú neúčast' obžalovaných alebo obhajcov na hlavnom pojednávaní vrátane samotného sťažovateľa a jeho obhajcu. Okresný súd v závere vyjadrenia uviedol, že vo veci konal v pomerne krátkych lehotách, a sťažnosť sťažovateľa preto považuje len za účelovú v úmysle získať finančné zadostučinenie.

II.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ vo svojej replike nesúhlasil s názorom okresného súdu, že ústavná sťažnosť je nedôvodná a že k prieťahom zo strany súdu nedochádzalo, pretože tento je i bez ďalšieho zrejme nesprávny, a to z prozaického dôvodu, že samotné trestné konanie nie je po dobu viac ako 12 a pol roka stále právoplatne skončené. Obdobne nesúhlasí s tvrdením, že sa mal na prieťahoch súdu podstatným spôsobom pričiniť aj on sám. Pokiaľ ide o hlavné pojednávanie 28. júna 2022, toto

nebolo odročené iba z dôvodu neúčasti sťažovateľa, ale z dôvodu hromadnej neúčasti viacerých osôb. Keby sa nedostavil len sám a všetky ostatné osoby by prišli, súd by mohol zákonným spôsobom konať. A pokiaľ ide o hlavné pojednávania 18. mája 2021 a 7. februára 2023, tak tieto síce boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľa, avšak podľa nebo išlo o ospravedliteľné dôvody (úmrtie otca a jeho práceneschopnosť). Súčasne k argumentu týkajúceho sa opakovanej zmeny senátu sťažovateľ uviedol, že táto okolnosť, ktorú nespôsobil a nevedel ju nijako ovplyvniť, nemôže ospravedlňovať neprimeranú dĺžku trestného konania. Dĺžku nemôže ospravedlňovať ani zrušenie rozsudkov okresného súdu, keďže toto bolo spôsobené ich nesprávnosťou, za čo nesie zodpovednosť samotný súd. Ak sťažovateľ alebo ostatní obžalovaní využili svoje právo a žiadali zopakovať dokazovanie po zmene senátu a namiesto čítania zápisníc žiadali o osobné vypočutie svedkov, ide podľa neho o využitie a uplatnenie najzákladnejších práv trestného konania, ktoré sa má vyznačovať svojou bezprostrednosťou, a za ich využitie nemôže byť sankcionovaný a nemôže to ospravedlňovať neschopnosť súdu vec ukončiť. To, že sa vykonalo toľko hlavných pojednávanií a vec je v podstate stále na svojom začiatku, už sama osebe preukazuje, že postup súdu nie je v poriadku a v žiadnom prípade nie je hospodárny a efektívny. Taktiež poukazuje na to, že v danej veci bol aj vo väzbe až do uplynutia jej maximálnej lehoty, a keďže vo väzbe boli aj ostatní obžalovaní, súd mal viac než dosť času na to, aby predmetnú vec právoplatne ukončil, čo sa však nestalo. Pre súd je skutočnosť, že sa „stále koná“, zrejme podstatnejšia ako potreba skončenia veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

7. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

8. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

9. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že sa stotožňuje s názorom III. senátu, ktorý vyslovil v náleze č. k. III. ÚS 712/2022 zo 6. marca 2023, vo veci iného sťažovateľa, že rozhodovanie v napadnutom trestnom konaní bolo po skutkovej stránke zložené, pretože zisťovanie skutkového stavu si vyžadovalo rozsiahle dokazovanie, výsluch viacerých obžalovaných, ako aj výsluch väčšieho množstva svedkov. Na druhej strane tieto skutočnosti však samy osebe neodôvodňujú doterajšiu *prima facie* neprímeranú dĺžku napadnutého trestného konania (12 rokov a 8 mesiacov).

10. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil z rozsiahleho spisu okresného súdu, ktorý si vyžiadal (6 zväzkov), a argumentácie súdu takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Okresný súd síce vytkol, že niektoré hlavné pojednávania boli odročené aj pre neúčast' sťažovateľa, pokiaľ ide o hlavné pojednávania 18. mája 2021 a 7. februára 2023, ale išlo o ospravedlniteľné dôvody (úmrtie otca a jeho práceneschopnosť). Hlavné pojednávanie 10. februára 2022 bolo zrušené z dôvodu neudelenia súhlasu na predvedenie sťažovateľa (väzobné stíhaného v inej trestnej veci) a 28. júna 2022 bolo hlavné pojednávanie odročené z dôvodu neúčasti viacerých obžalovaných, medzi nimi bol aj sťažovateľ, či svedkov, ale tieto skutočnosti samy osebe vzhľadom na celkový počet vykonaných hlavných pojednávanií od roku 2010 a dĺžku napadnutého konania sú veľmi zanedbateľné, ak navyše neúčast' sťažovateľa nebola jedinou príčinou ich odročenia. K neudeleniu súhlasu so zmenou zloženia senátu ústavný súd opätovne ako v už spomenutom náleze poznamenáva, že využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie ich práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01).

11. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania. Celkovú dĺžku napadnutého konania (12 rokov a 8 mesiacov od jeho začatia 30. júna 2010, do podania ústavnej sťažnosti, február 2023) ústavný súd v okolnostiach danej veci považuje z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú, a preto nie je ani potrebné osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony súdu. Nemožno akceptovať ani argumentáciu okresného súdu, že doba na rozhodnutie v predmetnej veci nie je neprímeraná, pretože pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02). Hoci možno uznať, že okresný súd priebežne konal a dvakrát vo veci vyhlásil rozsudok (prvý 12. mája 2011 a druhý 23. augusta 2016), konanie vykazuje ako celok neefektívnosť a nehospodárnosť, keďže rozsudky boli zrušené nadriadenými súdmi 16. októbra 2013, resp. 12. októbra 2017.

12. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014). Vzhľadom na to, že k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov došlo nesprávnou a neefektívnou činnosťou okresného súdu, sťažnosť na nečinnosť na nadriadenom súde podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ústavný súd nepovažoval za účinný prostriedok nápravy porušených označených základných práv sťažovateľa.

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože trestné konanie nie je stále právoplatne skončené (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

14. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o namietanom porušení uvedených práv prikázal všeobecnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd už prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, nálezom č. k. III. ÚS 712/2022 zo 6. marca 2023 v prípade iného sťažovateľa obžalovaného v uvedenej trestnej veci v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu).

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 holi porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Cieľom tohto inštitútu je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Z rozhodovacej činnosti ESLP vyplýva, že spravodlivé finančné zadosťučinenie priznáva podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu (III. ÚS 204/2010).

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 14 000 eur (uviedol ešte starý zákon „č. 38/1993 Z. z.“ pozn.), čo odôvodnil dlhotrvajúcim porušovaním jeho základných práv, vychádzajúc zo zásad spravodlivosti s prihliadnutím najmä na intenzitu porušenia a význam konania pre sťažovateľa.

17. Je nepochybné, že sťažovateľovi by malo byť priznané finančné zadosťučinenie za to, že všeobecný súd si nesplnil svoju povinnosť a neodstránil stav jeho právnej neistoty počas niekoľkých rokov. Na druhej strane sťažovateľ sa o svoju vec riadne nestaral viac rokov a ústavnú sťažnosť podal po zrušení druhého rozsudku až viac ako 5 rokoch od vrátenia veci okresnému súdu,

čo čiastočne možno hodnotiť ako účelové správanie. Pre dovŕšenie ochrany porušených práv sťažovateľa však ústavný súd považoval za primerané priznať (okrem vyslovenia porušenia označených práv a tiež náhrady trov konania) aj finančné zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy 2 000 eur. Opieral sa pritom o sumu, ktorá bola priznaná inému sťažovateľovi nálezom č. k. III. ÚS 712/2022 zo 6. marca 2023.

18. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadost'učinenie v tejto sume je za porušenie práv sťažovateľa primeranou satisfakciou.

V. Trov konania

19. Ústavný súd napokon priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

20. Sťažovateľ požiadal priznať náhradu trov konania dovedna 663,57 eur za tri úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, vypracovanie ústavnej sťažnosti a vypracovanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu vrátane réžie), ktorá za jeden úkon predstavuje 208,67 eur a režijný paušál 12,52 eur, spolu teda 221,19 eur. Keďže požadovaná suma bola vypočítaná v súlade s predmetnou vyhláškou, ústavný súd ju sťažovateľovi priznal.

21. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

22. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie poslednému z účastníkov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2023

Euboš Szigeti
predseda senátu